

Metodický materiál pro 9. ročník ZŠ

„Podle mého názoru se dějiny skládají z příběhů lidí – králů, prezidentů, vojevůdců, vynálezců, statečných vojáků i odbojářů, často i těch nejobyčejnějších lidí. Od jejich rozhodnutí se nejednou odvíjejí další osudy. Třebaže je někteří historici podceňují, ve skutečnosti jsou kořením života.“

Karel Pacner: *Další doteky dějin*

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

materiál, který Vám předkládáme, je test z moderních dějin určený pro samostatnou práci žáků (studentů). U odpovědí na jednotlivé otázky je též označena příslušná kapitola z knihy Karla Pacnera *Další doteky dějin*. Její četba pomůže rozvíjet a doplňovat dosažené znalosti.

Test by neměl být jen kontrolním mechanismem, ale především učebním nástrojem. Žák řeší úkol s cílem úspěchu (dobrý výsledek testu), a tím je u něj vzbuzen zájem o danou problematiku a aktivují se sekundárně i potřeby kognitivní. Bezprostředně po výkonu dostane žák přiměřené zpětné informace a pozitivní výkon je tak upevňován. Druhou částí testu jsou komentované rozšířené odpovědi, v kterých žák najde vysvětlení a doplňující informace, případně zajímavosti.

Jednotlivé úlohy jsme koncipovali v různých úrovních obtížnosti, neboť vycházíme z toho, že úroveň znalostí a motivace žáků (studentů) daného ročníku je velmi různorodá.

Obor: dějepis

Ročník: 9. ročník ZŠ a odpovídající ročník víceletého gymnázia

Mezioborové vztahy: občanská výchova: téma globální problémy lidstva

Klíčové kompetence: schopnost dosažené vědomosti o moderních dějinách uplatnit v konkrétních souvislostech

1

Viktorie byla nejdéle panující královnou, nejen ve Velké Británii, ale i na celém světě. Během její vlády proběhla v Evropě průmyslová revoluce, došlo k rakousko-uherskému vyrovnání, vyšlo tiskem zásadní dílo Charlese Darwina *O původu druhů* či například i jedno ze stěžejních děl literatury české – *Babička* Boženy Němcové. Za její vlády dosáhla britská říše svého vrcholu, rozkládala se na pětinu zemského povrchu, slunce nad ní nezapadalo, jak se s oblibou říkalo. Malý evropský ostrovní stát vyrostl v největší impérium světa.

Královna Viktorie vládla v letech:

- a) 1740–1780
- b) 1837–1901
- c) 1882–1937
- d) od roku 1953

2

Neprůstřelný kufřík s kódy k atomovým zbraním pro případ jaderného útoku nosí neustále za americkým prezidentem ozbrojený důstojník. Tento kufřík má různé neoficiální názvy – Black Box (Černá skříňka), Red Button (Červené tlačítko) či Atomic Football (Atomový fotbal). V případě, že vypukne krize, prezident kufřík otevře. Může zvolit odpálení jediné rakety s jadernou hlavicí na určitý cíl, nebo více střel, anebo při nejhorším dokonce použít veškerý atomový arzenál. Z historických souvislostí lze usoudit, kdy naposledy který z prezidentů USA kufřík otevřel. (Ale naštěstí kódy v něm uložené nepoužil!) Byl to:

- a) Franklin Delano Roosevelt v roce 1939
- b) John F. Kennedy v roce 1964
- c) Ronald Reagan v roce 1990
- d) George Bush ml. v roce 2001

3

V neděli 18. srpna 1968 v Moskvě konferovali představitelé pěti zemí, jejichž vojska o pár dní později vpadla do dalšího státu. Byly to tyto státy:

- a) Sovětský svaz, Polsko, Maďarsko, Bulharsko, NDR
- b) Sovětský svaz, Polsko, Československo, Bulharsko, NDR
- c) Sovětský svaz, Jugoslávie, Maďarsko, Bulharsko, NDR
- d) Sovětský svaz, Československo, Maďarsko, Bulharsko, Polsko

4

První ženská nositelka Nobelovy ceny míru, Bertha Suttnerová, zemřela 21. června 1914 ve Vídni – pět týdnů před:

- a) vynálezem dynamitu
- b) první tankové bitvy
- c) propuknutím první světové války
- d) narozením Václava Havla

5

První automobil pro masu lidí – Ford model T – měl premiéru 1. října 1908. Byl velmi jednoduchý a spolehlivý, snadno se obsluhoval. Začali mu říkat „lízinka“. Henry Ford byl průkopníkem, a nejen automobilového průmyslu. Sériovou výrobu od něho odkoukali majitelé dalších továren včetně Čecha:

- a) Josefa Božka
- b) Tomáše Bati
- c) Františka Křižíka
- d) Otto Wichterleho

6

„Hitler byl ulejvák, který získal válečné vyznamenání v týlu – ukazují to deníky a dopisy vojáků z jeho pluku.“ Během které války se asi Hitler „ulejval“ v týlu?

- a) během války sedmileté
- b) během války prusko-rakouské
- c) během první světové války
- d) během druhé světové války

7

Patřil do trojice, která vybojovala pro Československo v roce 1918 samostatnost. Domů do vlasti se vracel v italském letadle 4. května 1919. Zvolil však stroj Caproni, známý svou poruchovostí. Letoun přiletěl k Bratislavě, chystal se na přistání, ale pilot ho v poslední chvíli zvedl... Stroj se propadl a spadl na záda. Všichni v letadle byli mrtví. Jméno tohoto muže je:

- a) Edvard Beneš
- b) Milan Hodža
- c) Alois Rašín
- d) Milan Rastislav Štefánik

8

Nejdříve pomohl Spojencům za druhé světové války vyhrát boj o Severní Afriku. Potom připravil vylodění v Itálii. Jeho nejtěžším úkolem byla invaze do Evropy – operace Overlord. Po kapitulaci Německa se stal vojenským guvernérem americké okupační zóny. Amerika ho považovala za největšího válečného hrdinu. Později působil ve Washingtonu jako náčelník generálního štábu a v prosinci 1950 se stal prvním vrchním velitelem NATO a v lednu 1953 usedl do Bílého domu, jako prezident USA. Byl to:

- a) George Marshall
- b) Harry Truman
- c) George Patton
- d) Dwight Eisenhower

9

Nacistický generál Wilhelm Keitel, popravený v roce 1946 na základě rozsudku z Norimberského procesu, řekl veliteli francouzských vojsk „Nechtěl bych opomenout

projevit vám jako voják soustrast v tomto těžkém okamžiku, který jste jako Francouz právě prožil. Bolest vám v této situaci ulehčí vědomí, že francouzské jednotky bojovaly statečně, což bych vám rád potvrdil.“ Kdy to bylo?

- a) 1939
- b) 1940
- c) 1942
- d) 1944

10

„Co byste dělal, kdybyste přijel se svými tanky k hlavnímu štábu?“ zeptal se předseda senátu Státního soudu dr. Jaroslav Novák Karla Sabely z protistátní skupiny Praha-Žatec. Obžalovaný odpověděl:

„Střílel bych, proto jsem také chtěl přijet v tanku. Při prvním výstřelu by se tihle všichni hned podělali.“ A otočil se ke komunistickým generálům v obecenstvu. Ti se okamžitě zvedli k odchodu. Sabela, který po okupaci Československa v roce 1939 uprchl ze země, vstoupil nejprve do francouzské cizinecké legie a potom přešel k československé brigádě ve Francii, byl statečný voják. Třebaže ho komunisté nyní ve vězení nelidsky mučili a za tato odvážná slova musel počítat s dalším trestem, hlavu nesklonil.

Z výňatku z knihy *Další doteky dějin* usudte, kdy se došlo k uvedené události?

- a) 1945
- b) 1949
- c) 1968
- d) 1969

11

„...Američany zpráva o vypuštění Sputniku 1 šokovala. Najednou si uvědomili, že Sověti mají raketu, která by s atomovou hlavicí mohla ohrozit jejich města. Sami takový nosič teprve vyvíjeli. Stejnou hrůzu zažívali i Britové.“ Kdy Sovětský vypustil první umělou družici Sputnik 1?

- a) 1946
- b) 1957
- d) 1961
- c) 1983

12

Britská premiérka Margaret Thatcherová si šéfa sovětských komunistů oblíbila už dřív. Nejdřív jí ho vynachválil kanadský premiér: Je to stranický tajemník pro zemědělství, ale zajímá se i o odzbrojení a o mezinárodní vztahy. V únoru 1984 se účastnila pohřbu sovětského vládce, tedy generálního tajemníka komunistů Jurije Andropova v Moskvě. Ministr zahraničí Geoffrey Howe doporučoval, aby nyní pozvala na návštěvu do Británie jeho nástupce Konstantina Černěnka. Avšak premiérka měla zájem o debatu s ..... Pozvání přijal a do Londýna přiletěl s manželkou Raisou v polovině prosince. Na sovětského politika číslo dvě se premiérka důkladně připravila – sezvala si k diskusi politology, kteří se komunistickými režimy zbývají, říkalo se jim „kremnologové“.

O kterém představiteli Sovětského svazu se píše v úryvku z knihy? Je to:

- a) Leonid I. Brežněv
- b) Michail S. Gorbačov
- c) Boris Jelcin
- d) Nikita S. Chruščov

Odpovědi

1

Královna Viktorie panovala dvěma generacím poddaných v letech 1837 až 1901. Stala se symbolem své doby, která nese dokonce její jméno – viktoriánské epochy.

Protože víme, že k rakousko-uherskému vyrovnání došlo v roce 1867, kdy se Rakousko přeměnilo na Rakousko-Uhersko, *Babička* Boženy Němcové vyšla poprvé v roce 1855 a Darwinova studie O původu druhů v roce 1859, je zřejmé, že správná odpověď je b).

V letech 1740 až 1780 vládla jiná významná panovnice – rakouská císařovna Marie Terezie a roku 1953 byla korunována britská královna Alžběta II. Pokud bude Alžběta II. (nar. 1926) královnou ještě po roce 1917, stane se nejdéle panující královnou právě ona.

(Více v kapitole: Sbohem, královno Viktorie, sbohem britské století!)

2

Franklin Delano Roosevelt sice byl prezidentem v době opravdu dramatické (ve funkci byl od března 1933 do dubna 1945), ale tehdy byly atomové zbraně teprve ve vývoji. (Ačkoli právě celosvětový válečný konflikt jejich vývoj uspil.) USA ve spojení s Velkou Británií a Kanadou vytvořily první atomové bomby v projektu s krycím názvem Manhattan (1942 až 1945). První jaderný test s atomovou bombou se uskutečnil v poušti v Novém Mexiku v červenci 1945. Prezident John F. Kennedy sice čelil v roce 1962 nebezpečné kubánské krizi, která propukla v důsledku rozmístění sovětských raket na Kubě a hrozila opravdu přerůst v jaderný konflikt, ale v roce 1964 již byl po smrti. Byl zastřelen v listopadu 1963 v Texasu.

Ani Ronald Reagan, prezident, jenž pojmenoval Sovětský svaz říší zla a uplatňoval politiku „přezbrojení SSSR“, v roce 1992 nemohl kufřík otevřít, nebyl již prezidentem. Ve funkci byl v letech 1981 až 1989. Kromě toho v roce 1990 byla po pádu berlínské zdi a Varšavské smlouvy světová situace neobyčejně příznivá.

Kufřík s kódy opravdu otevřel prezident George Bush ml. v září 2001, poté co 11. září zaútočili teroristé z organizace Al-Káida v unesených dopravních letadlech na New York a Washington.

Důležité je hlavně kódy k atomovým zbraním nezašantročit!

(Více v kapitole: Kde jsou mé kódy k atomovému poplachu?)

3

Dogmatictí předáci pěti zemí – Sovětského svazu, Polska, Maďarska, Bulharska a NDR, především Sověti, se rozhodli ke vpádu do Československa pod označením „operace Dunaj“ už začátkem dubna 1968. Když historici rekonstruovali všechny události, které předcházely vpádu cizích vojsk do naší vlasti, zjistili, že do Moskvy odešly tři tzv. zvací dopisy od

prosovětsky orientovaných komunistů s žádostí o vojenskou pomoc v době, kdy se podařilo v zemi prosadit reformy s pokusem uvolnit totalitní komunistický režim.

Proti vpádu vojsk tehdy kromě demokratických zemí protestovalo i socialistické Rumunsko a Jugoslávie.

Vojska NDR nakonec zůstala na hranicích s Československem, do země pronikli jen někteří odborníci, Sověti soudili, že by německy mluvící vojáci neblaze připomněli německá okupační vojska z období druhé světové války.

Nejdůrazněji žádali českoslovenští představitelé o vojenskou akci patrně v dopise, který doputoval k Sovětům během schůzky vedení šesti komunistických stran v Bratislavě 3. srpna 1968. Tajemník Drahomíra Koldera Radko Kaska ho předal na záchodě členu sovětského politbyra Pjotru Šelestovi. Podepsali ho Alois Indra, Drahomír Kolder, Antonín Kapek, Oldřich Švestka a Vasil Biľak, čtyři členové a jeden kandidát předsednictva ÚV KSČ. Tato pětice žádala rusky o „pomoc všemi prostředky, které máte“.

(Více v kapitole: Tajemství archivu generálního tajemníka)

4

První ženská nositelka Nobelovy ceny míru zemřela 21. června 1914 ve Vídni – pět týdnů před vypuknutím Velké války, později označované za první světovou válku, která začala dnem, kdy Rakousko-Uhersko vyhlásilo válku Srbsku – 28. července 1914. To bylo fiasko mírového hnutí.

Tento vleklý válečný konflikt dostal po svém skončení název „Velká válka“ a málokdo by tehdy věřil tomu, že lidstvo dopustí po těchto strašlivých zkušenostech válku ještě „větší“ – druhou světovou válku...

Alfred Nobel, vynálezce dynamitu (1867) byl idealista. Zamýšlel se nad válkou a mírem, chtěl svými vynálezy sloužit právě míru. „Nové poznatky, nové objevy a ideální umělecká díla učiní svět bohatším a krásnějším, přičemž rozkvět všech těchto statků má jedinou základní podmínku: mír,“ prohlásil. Založil fond, ze kterého měly být vypláceny odměny vědcům a lékařům za vynikající činy a též lidem, kteří se zasloužili o světový mír a porozumění mezi národy. Na základě poslední vůle vynálezce dynamitu je také od roku 1901 též každoročně udělována Nobelova cena.

Za první tankovou bitvu je považována bitva na Sommě v roce 1916, útočná operace britských a francouzských vojsk proti Němcům.

Václav Havel (1989–1992 československý a 1993–2003 český prezident) se narodil v roce 1936...

(Více v kapitole: Žena míru zemřela měsíc před propuknutím války)

5

Otto Wichterle (1913–1998) byl český vynálezce a chemik, je považován za zakladatele makromolekulární chemie. Proslulý je svým vynálezem měkkých kontaktních čoček.

Konstruktér Josef Božek (1782–1835) proslul vynálezem prvního parostroje v českých zemích, Josef Křižík (1847–1941) byl významný český technik, průmyslník a vynálezce. Jeho nejznámějším vynálezem byla oblouková lampa se samočinnou regulací. Vynalezl světelnou fontánu, zdokonalil elektrické tramvaje a další technická zařízení. Vybavil přes 100 českých elektráren, ale podnik s pásovou výrobou neprovozoval.

Sériová výroba, kterou zavedl ve své automobilce Henry Ford, vedla ke zlevnění mnoha druhů zboží, a tím i ke zvyšování životní úrovně obyvatelstva. Odkoukali ji od něho majitelé dalších továren včetně Tomáše Bati, zakladatele obuvnického průmyslu u nás.

(Více v kapitole: „Plechová lízinka“ jedině černá)

6

Sedmiletá válka (1756–1763) byl rozsáhlý ozbrojený konflikt mezi evropskými mocnostmi 18. století – Velkou Británií, Pruskem a Portugalskem na straně jedné a Francií, Rakouskem, Ruskem, Švédskem, Svatou říší římskou, Saskem a Španělskem na straně druhé. Tu Adolf Hitler (1889–1945) nemohl zažít. Zažít nemohl ani válku prusko-rakouskou (1866), jedna z jejíchž rozhodujících bitev se odehrála u Hradce Králové.

Během druhé světové války, kterou sám rozpoutal, Hitler zjevně nebyl vojákem žádného konkrétního pluku. „Ulejval se během první světové války, kdy v hodnosti svobodníka pracoval jako spojka u štábu pluku.

(Více v kapitole: Hitler ulejšákem v týlu)

7

Edvard Beneš (1884–1948) sice patřil do trojice mužů, která vybojovala pro Československo v roce 1918 samostatnost, ale bezpochyby nezahynul během leteckého neštěstí v roce 1919. Mj. byl československým prezidentem (1935–1938 a 1945–1948). Alois Rašín (1867–1923) byl první československý ministr financí, podlehl zraněním po atentátu, nezahynul v letadle. Slovenský politik Milan Hodža (1878–1944) byl předsedou československé vlády v krizovém roce 1938.

V roce 1919 zahynul rovněž slovenský politik, blízký spolupracovník T. G. Masaryka a Edvarda Beneše, Milan Rastislav Štefánik. Za komunistické vlády byl význam Štefánika, stejně jako Masaryka a Beneše, zatemňován. Až 23. dubna 1990 přijalo Federální shromáždění zákon číslo 117, který zní: „M. R. Štefánik zasloužil sa o vznik spoločného štátu Čechov a Slovákov.“

(Více v kapitole: TGM: Štefánik měl dar společenského apoštolátu)

8

George Marshall a George Patton byli skutečně význační američtí generálové druhé světové války, ale nebyli později zvoleni do funkce prezidenta. Harry Truman byl prezidentem USA v letech 1945 až 1953, ve funkci ho nahradil právě Dwight Eisenhower.

Během války si přál velet vojenským útvarům, od listopadu 1940 do srpna 1941 rychle postupoval ve funkcích – byl náčelníkem štábu divize, náčelníkem štábu sboru a náčelníkem štábu armády,

tehdy měl pod sebou čtvrt milionu mužů. Když Japonci zaútočili bez varování začátkem prosince 1941 na přístav Pearl Harbor na Havaji, povolal ho náčelník štábu Marshall do Washingtonu. Požádal ho, aby stručně formuloval hlavní strategii. Poté, co mu ji Eisenhower během několika hodin naformuloval, pověřil ho, aby ji také zajistil. Na jaře 1942 vyslal Marshall Eisenhowera do Velké Británie, aby se seznámil se Spojenci a překontroloval americké základny. Po měsíci referoval, že expediční armáda není připravena, protože jí chybí rázný velitel. Marshall ho nejdřív požádal, aby na tuto funkci vypsaval požadavky– a vzápětí ho nejvyšším velitelem spojeneckých sil jmenoval.

(Více v kapitole: Clausewitz se přečtete třikrát, Eisenhower!)

V sobotu 22. června 1940 v 18 hodin 50 minut podepsaly francouzská a německá vojenská delegace kapitulaci Francie. Začalo čtyřleté období nejhlubšího ponížení Francie, země, která po první světové válce nechtěla už nikdy bojovat, a jejíž politici byli kvůli tomu ochotni dělat všechny možné ústupky. Proto se její vojáci schovali za Maginotovu pevnostní linii v domněnání, že za ní jsou v bezpečí, a žádnou jinou obranu nechystali. Proto Francouzi mlčky strpěli, když Hitler nechal v dubnu 1936 obsadit demilitarizovaný břeh Rýna, dosud spadající pod mezinárodní kontrolu – netušili, že němečtí velitelé měli rozkaz, aby se, jakmile spatří prvního spojeneckého vojáka, ihned vrátili. Proto se neozvali, když německý vůdce dva roky nato spolkl ještě Rakousko. Proto premiér Édouard Daladiér se svým britským kolegou Nevillem Chamberlainem prodali v září 1938 československé pohraničí Hitlerovi – za příslib věčného míru. Teprve přepadení Polska 1. září 1939 je probudilo ze snu a vypověděli Německu válku.

(Více v kapitole: Nacistická pomsta po dvaadvaceti letech)

„Vítězný únor“ roku 1948 nebyl vítězstvím většiny národa. Jak dlouho se komunisté udrží u moci? Tohle byla jediná otázka, která se přetřásala při návštěvách a setkáních známých, kteří nebyli komunisty, v zaměstnáních, v sekretariátech nekomunistických stran a dokonce i u piva v hospodách koncem zimy a na jaře 1948. V Československu začal stejný „třídní teror“, jaký zavedli bolševici v Rusku po tom, co se tam chopili moci. Za nejnebezpečnější považovali komunisté důstojníky, kteří bojovali v prvním či druhém odboji a zůstávali věrni myšlenkám masarykovské demokracie. Proto je chtěla vojenská kontrašpionáž OBZ vedená fanatickým komunistou a agentem sovětské tajné policie NKVD Bedřichem Reicinem zlikvidovat. O svých nepřátelích věděla – proti některým organizovala provokace, jiné chytila opravdu při činu. Na podzim 1948 začal podle obžaloby vytvářet odbojovou skupinu bývalý poddůstojník francouzské Cizinecké legie a za války agent britské výzvědné služby Miloslav Jebavý. Organizace nazvaná Praha-Žatec navázala spojení s důstojníky armády a policie, se skauty, studenty a dělníky z ČKD Smíchov a Škoda Plzeň. Posílali do zahraničí různé informace a mezitím se připravovali k vojenskému převratu. Počítali s posádkami v Žatci, Mostě, Benešově, Pelhřimově, Klatovech a jinde. Jedině u velitele v Milovicích generála Vladimíra Přikryla neuspěli – ale neprozradil je.

Sabela měl s 20 tanky a částí žatecké posádky 8. března 1949 nejprve obsadit své město a pak vyjet na Prahu pomoci tamním odbojářům. Do Prahy měli přijet vojáci z Benešova, Pelhřimova i s většinou pražské posádky se počítalo. Počítali s obsazením budovy ÚV KSČ, ministerstva vnitra, pankrácké věznice, ruzyňského letiště a dalších strategických objektů. Skupina policistů plánovala izolovat velitelství Státní bezpečnosti. Přikrylova milovická divize měla zabránit případnému útoku některého vojenského útvaru, který by vystoupil na straně komunistické vlády. Avšak z různých důvodů termín vystoupení dvakrát odložili. To bylo osudné. Generální zkouškou, kterou bylo 12. května přepadení věznice v Litoměřicích, se akce prozradila. Kromě toho StB náhodou chytila v Brně jednu spojku. A vojenská kontrarozvědka odposlouchávala rádiové spojení některých jednotek. Prvním ze zatčených byl právě generál Přibyl.

Dopoledne 16. května 1949 zaútočila na hlavní štáb armády v Praze Dejvicích skupina mládeže. Hlídkující vojáci a příslušníci Bezpečnosti její útok bez obtíží odrazili a mladé lidi pozatýkali. Právě v té chvíli se ve štábu chystali pracovníci kontrarozvědky začít mlátit Příkryla. Celé patnáctičlenné velení skupiny Praha-Žatec Státní bezpečnost a kontrarozvědka zatklly. Přes kruté mučení z nich žádné podrobnosti a jména dalších spiklenců nevytloukly. Dne 18. července 1949 poslal Státní soud na šibenici Miloslava Jebavého, Karla Sabelu, Viléma Soka-Siegera, Josefa Gonice a Bohuslava Hubálka, ostatní na dlouhá léta do vězení. *(Více v kapitole: Komunističtí generálové by se podělalí)*

11

První družici vypustili Sověti v noci na 4. října 1957. Američany zpráva o vypuštění Sputniku 1 šokovala. Najednou si uvědomili, že Sověti mají raketu, která by s atomovou hlavicí mohla ohrozit jejich města. Sami takový nosič teprve vyvíjeli. Stejnou hrůzu zažívali i Britové. Druhý den po vypuštění Sputniku se ozval telefon u dr. Bernarda Lovella, ředitele britské radioastronomické observatoře Jodrell Bank v hrabství Cheshire na severozápadním pobřeží Anglie. Vysoký úředník ministerstva obrany mu tajuplně sděloval: „Máte tam jediný přístroj na celém Západě, který je schopen zaznamenat start sovětské bojové rakety.“ Lovell to potvrdil, ale hned ho upozornil, že neví, co by měl po tom dělat. „Musíte nás okamžitě varovat. Za sedm minut dopadne tato bomba na Londýn. Do té doby musíme zvednout veškeré naše bombardovací letectvo.“

Britové, stejně jako Američané, neměli proti raketovému útoku obranu. Museli by reagovat protiútokem na sovětská města klasickými bombardéry.

Američané s tím trochu počítali. Na základě zpravodajských informací už od února 1954 čekali, že Moskva ve druhé polovině padesátých let dokončí vývoj mezikontinentální rakety. Ústřední zpravodajská služba CIA upozornila 18. srpna 1957, tedy několik dnů před oznámením agentury TASS o úspěšné zkoušce první rakety dalekého doletu, prezidenta Dwighta Eisenhowera, že Rusové tuhle zbraň opravdu chystají.

Tyto události vyvolaly soupeření v raketové technice, v níž USA díky vyspělé vědě a technice SSSR brzy předčil, v některých oblastech se stal rovnocenným soupeřem.

(Více v kapitole: Za deset minut dopadne britská bomba na Londýn)

12

Michail S. Gorbačov se stal po Černěnkově smrti v roce 1985 prvním mužem v Kremlu. V březnu 1987 odletěla Thatcherová na návštěvu Sovětského svazu. Třebaže si oba jeden druhého vážili, rozhovory mezi nimi probíhaly na ostří nože. Thatcherová vyčetla Gorbačovovi, že sovětská snaha rozšiřovat komunismus po celém světě neustala. Když se pustil do reformy uvnitř své země, měl by rovněž změnit zahraniční politiku. Ani na způsobu jaderného odzbrojení se neshodli.

„Mnohem zajímavější a pro všechny zúčastněné užitečnější bylo interview, které jsem poskytla třem reportérům sovětské televize. Později jsem se dověděla, že mělo ohromný vliv na názory sovětské veřejnosti. Většina otázek se týkala jaderných zbraní. Já jsem obhajovala přístup Západu a fakticky i zachování jaderného zstrašovacího potenciálu. Dále jsem poukázala na to, Sovětský svaz vlastní mnohem víc jaderných zbraní než kterákoli jiná země a že Sověti sami začali s rozmisťováním raket krátkého a středního doletu. Připomněla jsem jejich obrovskou převahu v konvenčních a chemických zbraních. Zdůraznila jsem, že Sovětský svaz je před Spojenými státy v obraně proti balistickým raketám. Ještě nikdy nikdo předtím

tato fakta obyčejným Rusům neřekl. Z mého interview o nich slyšeli poprvé. Rozhovor vysílala sovětská televize v plném znění, což jsem považovala za důkaz, že má důvěra v mravní hodnoty pana Gorbačova je oprávněná.“

Thatcherová si však neuvědomila, že na prosté sovětské obyvatele zapůsobilo jiné sdělení: „Z každé stovky rodin má 64 z nich svůj vlastní dům, jejich vlastní, a naším cíle je, aby tyto domy vlastnilo 75 rodin ze sta.“

To byla fascinující zpráva – v kapitalistické Británii žije většina lidí ve vlastních domech. Naproti tomu v sovětských městech bydlí ještě spousta rodin v komunálních bytech – v každém pokoji jedna rodina, společně využívají kuchyni a sociální zařízení. Šedesát let po bolševické revoluci chybí důstojné bydlení! Tohle sdělení zajímalo prosté sovětské občany mnohem víc, než debata o atomových zbraních. Třebaže i fakta o jaderných arzenálech a o domácí protiraketové obraně byla překvapující novinkou...

(Více v kapitole: Thatcherová: dvě třetiny Britů žijí ve svých domech)